

Transskription af:

Obscuritas

4:8 Dommedag er lige rundt om hjørnet: Den tomme kirke i København

Vært og tilrettelægger: Louise Lindblad

Medvirkende: Peder Byberg, religionshistoriker, og Poul Grinder-Hansen, fortæller

Redaktør: Rikke Caroline Carlsen

Fortæller: Erik Axel Wessberg træder ud af den Katolsk-Apostolske Kirke på Gyldenløvesgade. Sneen har lagt sig som en hvid dyne over København, og byens børn skøjter rundt på Peblingesøen. Præsten står og kigger ud over mylderet. Børn, der skiftevis griner og græder. Biler, cykler og barnevogne, som triller forbi. Han kigger op mod himlen og lukker så øjnene. Han forestiller sig, hvordan et lysglimt om lidt vil vise sig på himlen og alting med ét vil forgå med et stort brag. Elementerne vil brænde op, og der vil blive helt stille. Erik Axel forestiller sig dommedag, og han ved, at dagen kan komme hvert et øjeblik.

Louise Lindblad: Du lytter til sidste afsnit i sæsonen om danmarkshistoriens kulter og sekter. Vi slutter ved historien om verdens ende. Midt i København står en tom kirke. Kirken i Gyldenløvesgade tilhørte Den Katolsk-Apostolske menighed, som tror eller rettere troede, at jorden snart vil gå under. Kirken har ikke været i brug siden 1957, hvor menighedens sidste præst i Danmark, Erik Axel Wessberg, dør. Men selv om ingen siden har set nogen gå hverken ind eller ud af de aflåste døre, så står kirken stadig i fuldstændig perfekt stand. Nogen holder altså stadig kirken ved lige. Spørgsmålet er hvem? Mit navn er Louise Lindblad.

Peder Byberg: Prøv at kig op.

Louise Lindblad: I aftentimerne på en kold torsdag mødes jeg med religionshistoriker Peder Byberg. Denne gang ude foran den tomme kirke i København.

Peder Byberg: Nu står vi nok her på et af de mest trafikerede steder i København. Man kan forestille sig, at hvis du kom ud fra Amager og kører over Rådhuspladsen, altså ligeud lige igennem Rådhuspladsen og så køre ned mod søerne, så lige inden du kommer til søerne på din

højre hånd, så ligger der en kæmpe stor kirke, som ikke ligner ret mange andre kirker i Danmark. Den er bygget i nygotisk stil, som var rigtig populær i England, Storbritannien, men som aldrig rigtig helt slog igennem i Danmark. Men det er der en forklaring på. Men jeg har ikke mødt nogen, der nogen sinde har set nogle folk gå ind i den her kirke eller gå ud af den eller set, at der har været tændt lys ind i den. Den står her bare på hjørnet i fuldstændig perfekt stand. Prøv at se her, for eksempel på døren. Du kan se den kirke, mener jeg, er bygget i omkring 1870, 1871 mener jeg det er. Det er den samme dør, der sidder i. Den har været taget ud, og renoveret og sat igen den samme dør. Men prøv lige at se i hvor fin stand den er. Prøv lige at se på alle beslagene. Det er de samme gamle beslag der sidder på den, men de har været taget af, pudset ned og blevet galvaniseret op igen og sat ind i døren. Det er ikke mange år siden denne kirke er blevet pudset ned. Prøv at forestil dig hvor mange biler der kører forbi her hver dag, og den står kridhvid.

Louise Lindblad: Fuldstændig skarp.

Peder Byberg: Alle fugerne er nye og sat ind i det. Jeg kan huske de gjorde det ikke for mere end 10 år siden. Det sjove er, at der har ikke været holdt en gudstjeneste denne her kirke siden 1957.

Louise Lindblad: Hvad er det for en kirke, vi står foran?

Peder Byberg: Vi står overfor en sær kirke, som er gået i glemmebogen, men som bliver holdt i live af en lille gruppe af mennesker, som ikke rigtig ønsker at snakke, hverken med journalister eller andre folk om, hvad der egentlig er, der foregår derinde.

Louise Lindblad: Den tomme kirke i Gyldenløvesgade tilhører som nævnt Den Katolsk-Apostolske menighed, der tror på de sidste dages snarlige komme. Der er trafikeret her. Jeg vil have dig med over på den anden side ved søerne.

Peder Byberg: Der kan vi også se kirken her fra langsiden. Det er en rigtig, rigtig smuk bygning. Kom, lad os gå derover.

Louise Lindblad: Menigheden dør hen sammen med den sidste danske præst Erik Axel i 1957 og den perfekt vedligeholdte kirke står i dag forsvarligt aflåst, ret utilnærmelig og tilsyneladende forladt.

Jeg skal lige vise dig noget sjovt. Se her. Hvis du går til højre her... Nu skal jeg se her... Der var lys i de tre vinduer til venstre lige før. De er slukkede nu. Jeg mener det... Jeg har taget billede af det. Jeg kan vise dig det. De tre vinduer længst til venstre, du vil se. Ej, er det gadelamperne, ej det er gadelamperne? Nej, haha det er gadelamperne.

Peder Byberg: Jeg må skuffe dig.

Louise Lindblad: Jeg stod her, og så tænkte jeg, jeg tænkte nok det var gadelamperne men jeg prøvede at gå alle mulige forskellige vinkler, og lyset var der stadig. Men det er gadelamperne...

Peder Byberg: Altså efter hvad vi kan forstå. Så der er jo stadigvæk nogle, der samles derinde. De her efterkommere af irvingianerne, altså de sidste rester, de samles derinde engang imellem, og det er jo svært at vide hvor de er henne nu, men typisk, så var det om onsdagen og om fredagen de gjorde det. Men de kan ikke... Jeg var rundt og kigge på hjørnet her. Hofor kan komme ind, altså en nøgle hvor der står Hofor, så hvis der kommer en vandskade, så kan de godt komme ind. De har åbenbart nogle alarmer, så de kan godt rykke ind i kirken, men det er også de eneste.

Louise Lindblad: Der er ikke nogen derinde. Det er gadelamperne. Øv.

Peder Byberg: Altså, man har lov at håbe. Jeg kunne ikke lade være med at kigge i sådan et spinkelt håb, fordi jeg havde læst mig frem til at i tårnet, ved kirketårnet. Der har været en portnerbolig. Så jeg havde sådan et forængeligt håb om, at hvis der nu var lys oppe i det der tårn, så var der stadigvæk en eller anden portner derinde, som man måske kunne have ringet på og prøvet at få i tale. Men der er ikke nogen.

Louise Lindblad: Den Katolsk-Apostolske Menighed kommer til Danmark omkring 1860. En af de første danske præster hedder Adolf Frederik Fleischer, og på det tidspunkt har menigheden kun et par hundrede medlemmer. Men dommedagssektens succes vokser sig større frem mod århundredeskiftet. Alt imens jordens undergang rykker tættere og tættere på. Hvad er det, du kalder kirkens tilhængere?

Peder Byberg: De hedder... De bliver kaldt irvingianere, efter stifteren, der hed Irving, som var den skotske prædikant, eller nok præst, og han blev smidt ud, jeg mener det er omkring 1820'erne. Der bliver han smidt ud af den skotske kirke, fordi han tillader tungetale, altså folk, der går i ekstase og får åbenbaringer, og ligesom som man kan læse i Det Ny Testamente, at folk gør. Altså bryder ud og bliver ramt af Helligånden og begynder at modtage beskeder og gå i ekstase. Og som man også kender, hvis folk har set nogle billeder af sådan nogle pinsekirker, hvor de vender det hvide ud af øjnene og fyrer den af. Altså, det er lidt samme lingo, han kører, og det har man ikke rigtig plads til i den skotske kirke, så han ryger ud, og så starter han den her kirke, altså Katolsk-Apostolsk menighed, Katolsk-Apostolsk Kirke. Og så i 1870'erne, 1870, der er det så, at de bygger kirken her og jo bliver på et tidspunkt det tredjestørste trossamfund uden for den danske folkekirke. Og det siger måske, altså jeg tror, de har omkring 3800 medlemmer, og det vil sige, at de er et par hundrede mere, end der er registreret jøder i Danmark. Og jeg tror kun, at det er metodister og katolikkerne, der slår dem i at være større trossamfund.

Peder Byberg: Så man kan sige, at de har sådan en god ting kørende for sig. Men så har de... Altså de har organiseret deres kirke på sådan en lidt kejtet måde. Vi skal forstå, at de her folk, de er overbeviste om, at dommedag er lige rundt om hjørnet, så de er arrangeret i en kirkestruktur, der hedder: Vi har nogle biskopper, 12 biskopper. De dækker hver deres område af verden, og under dem skal der være nogle præster, og dem skal der være nogle diakoner, sådan en slags hjælpepræst. Og det gør de, der i 1830'erne får de ligesom det her system i gang. Men så i 1860, så de biskopper, de sætter sig sammen og siger, at enden er så nær, at det der med at udnævne nye biskopper, det behøver vi ikke at spekulere på. Der skal ikke udnævnes nye biskopper, og da det kun er biskopper, der kan udnævne præster, når så biskopperne dør, så er der ikke nogen, der kan udnævne nye præster og den sidste levende biskop han dør i 1901.

Louise Lindblad: Præst efter præst lukker øjnene, alt imens dommedag som bekendt udebliver. Gudskelov, har jeg lyst til at sige. Jeg skal indrømme, at jeg får gåsehud, når jeg for mit indre øre forestiller mig det konstante, lavmælte tik-tak. Hen mod afgrunden. Jeg spekulerer på, hvad præsten Erik Axel har følt, når han har stået sikkert lige omkring her, hvor Peter og jeg står lige nu. Hvad har han set for sit indre øje, når han har kigget ud over vores smukke by ud over søerne i København med den overbevisning, at alt det her en dag, ovenikøbet meget snart, vil gå under. For at prøve at forstå den dag de går og venter på. Altså, hvis nu vi forestiller os, at han holdt til i kirken her. Hvis nu vi prøver at forestille os, at han er trådt ud af kirken og har kigget ud over søerne her, og måske prøvet at forestille sig, hvordan denne dag dommedag ville se ud. Hvad tror du så, han har set for sig?

Peder Byberg: Åh, det der, det er et rigtigt, rigtigt svært spørgsmål, fordi vi har altid, hvad kan man sige, sådan et religiøst brutto og et religiøst netto. Og en af de skrifter, som beskæftiger sig med dommedag. Det er det, der hedder Johannes' Åbenbaring. Og meget kan man sige om Johannes' Åbenbaring, men den er ikke klar i spyttet, og jeg tror, det er... De findes selvfølgelig, men der er få kristne, der tager Johannes' Åbenbaring som pålydende, altså at der vil komme fire ryttere ridende hen over himlen. Der vil være engle, der blæser i basuner. En afgrundens brønd vil åbne sig, og der vil komme nogle store græshoppe lignende væsener flyvende rundt med brynjer og menneskeansigter som dæmoner, der vil flyve rundt og hærge jorden. Den er der ikke ret mange, der køber. De fleste læser den jo sådan allegorisk som billeder, hvilket er supersmart, fordi så kan du tolke verden ud fra Johannes' Åbenbaring, og det er der jo tonsvis af mennesker, der har gjort. Jeg tror verdensrekorden i fejlede profetier, det må være. Det må være Jehovas Vidner. Jeg mener, det er seks eller syv gange, de har forudset, at verden skulle gå under. Sidste gang i starten af 90'erne, hvor de indrykket annoncer i avisen. Og så siden da har de så lagt låg på og henvist til der skriftet, hvor der står 'Ingen kender dagen og timen'. Det er os mennesker, der har gjort en fejl ved at prøve at regne ud, hvornår dommedag kom.

Louise Lindblad: Havde de en særlig dato?

Peder Byberg: Ja.

Louise Lindblad: Altså en konkret dato?

Peder Byberg: Jehovas Vidner haft rigtig datoer. Jeg tror ikke, at de [red. Katolsk-Apostolsk Kirke] har haft. De har så vidt jeg kan forstå, så de ikke har haft en konkret dato på det, udover at den var nært forestående.

Louise Lindblad: Og Erik Axel han forventede det ville ske i hans levetid.

Peder Byberg: Alle de her folk har forventet... Det er sjovt, der minder de jo lidt om hvad vi kan se hos Paulus, fordi hvis du har en teologi, hvor biskopperne i 1860 siger: Der skal ikke ordineres flere biskopper, fordi det ikke nødvendigt. Så er der fordi, at man er overbevist om at den struktur kirken har, kan bibeholdes frem til dommedag. Hvad der er gået igennem hovedet på Aksel, altså det er ikke godt at vide.

Louise Lindblad: Utallige gange er jordens undergang blevet spået. Der findes stadig religiøse grupper rundt omkring i verden, som i netop det her sekund sidder og venter på dommedag. Ifølge Bibelen lever vi nemlig i perioden mellem Jesu fødsel og hans genkomst på dommedag. Er der nogen sådanne særlige tegn i samfundet, sådan som du tror, de har holdt øje med? Altså noget der kan indikerer, at dommedag er tæt på? Kan man tale om det?

Peder Byberg: Ja, det kan man sagtens tale om, fordi du kan være sikker på, at hvis du vil se dommedag, så finder du dommedag. Og muligvis kan ting som industrialiseringen, det at religion begynder og fylde mindre og mindre altså allerede i 1830 i forhold til hvad det havde gjort tidligere. Det bliver lidt en søndagsbutik man går hen i, har man kunnet se som et tegn på at sanserne ved at få overtaget.

Louise Lindblad: Hvad med sådan noget med krige, fjendtlighed, naturkatastrofer?

Peder Byberg: Klassikere indenfor dommedagstanke. For eksempel... Jeg kan huske, at strekkoder på et tidspunkt. Det var et tegn, kan jeg huske nogle folk var bekymret for, da strekkoderne kommer, fordi der står i Johannes Åbenbaringen, at dyret 666 vil komme og det bliver meget fluffy beskrevet som det har horn, ikke, som en buk, men taler som en drage, og Antikrist vil få mennesker til at lave det her skulptur som en leopard med syv hoveder og ti horn, og der vil blive blæst liv i denne her figur, og ingen vil kunne få lov at handle, eller købe og sælge uden at bære dyrets mærke, enten på højre hånd eller i panden. Og det her har folk fået til at blive til dankort, strekkoder, personnumre og jeg skal komme efter dig. Og det er jo det, der er så skønt ved de her tekster, ikke, fordi de er så... altså det er ikke klare i spyttet, og derfor kan du få dem til at betyde hvad som helst.

Louise Lindblad: Du skal ikke være religiøs for at se tegnene. Den ene store naturkatastrofe efter den anden toner frem på tv. I radioen hører vi om krige med ny avanceret ondskab. I den sidste tid

føles kærligheden mellem mennesker kold. Lige nu er vi vidner til, at tusindvis af børn bliver dræbt i krigen mellem Hamas og Israel. Erik Axel var vidne til 6 års ondskab, rædsel og tab af menneskeliv under Anden Verdenskrig. Vi kan ikke vide, hvilke tegn Erik Axel har set, men en ting er sikkert: Hvis du vil se dommedag, så finder du dommedag.

Peder Byberg: Altså, vi kan ikke vide, hvad de her folk gør, men hvis vi kigger ud i det store religionshistoriske landskab, så er der masser af menigheder, der ser tegn for tiden. Det gjorde de også under Vietnamkrigen. Det gjorde de under besættelsen af Afghanistan, krigen i Irak, industrialiseringen, bitcoins, at man går væk fra guldværdien, pornografi, indførelsen af den frie abort... Alle de her ting kan du tolke ind i et scenarie som om at Satan er på spil. Vi har jo tidligere snakket om Ruth Christiansen tidligere Evensen ikke, og hun er jo også helt oppe at køre på den store dommedagsklinge. Hun har ikke set nogen dato på, men hun ser jo også denne her kamp imellem Gud og Satan, og det er den samme kamp, der kommer med dommedag. Den bliver bare intensiveret. Men der er hele tiden tegn i verden. Hvis jeg gik hjem og googled nu, så kunne jeg helt sikkert finde en eller anden mystisk sekt, der havde en dato på, hvornår verden ville gå under. Ja, helt sikkert

Louise Lindblad: Lørdag den 31. August 2024. Jeg kan selvfølgelig ikke dy mig, så da jeg kommer hjem fra optagelserne med Peder, laver jeg en hurtig googlesøgning, inden jeg skal sove, til min store fortrydelse. Jeg kommer ind på en lidt sketchy amerikansk hjemmeside med et stort dramatisk nedtællingsur, der fortæller mig, at der i dag er præcis 260 dage til dommedag. Tak for kaffe, tænker jeg og søger videre. Jeg falder også over en amerikansk organisation, der består af verdens førende forskere inden for atomfysik, sikkerhedspolitik og klima, og som i over 70 år har diskuteret, hvor tæt vi er på menneskehedens totale udslettelse. Gruppen blev samlet i 1945 efter atombombningen af Hiroshima og Nagasaki. Forskerne lancerede i første omgang et nyhedsbrev, som havde et symbolsk ur på forsiden, der talte ned til klokken 12. Dommedagsuret. Forskerne satte dengang i Erik Axels tid verdens tilstand til syv minutter i dommedag. Netop nu står den på 90 sekunder i katastrofe. Det tætteste vi har set nogensinde. Kan du ikke se herfra, at det ligner... Det ligner at der er lys i haha...

Peder Byberg: Der er lys derinde! Vi vil så gerne have, at der er nogen derinde.

Louise Lindblad: Altså tror du, at der sker nogle vilde ting derinde?

Peder Byberg: Jeg er overbevist om, at der ikke sker nogle vilde ting derinde, fordi der er ikke nogen, der har autoriteten til at udføre dem. Der er ingen præster, der er diakoner, der er ingen biskopper. Der er nogle få mennesker, som må være tudsegamle hvis forældre har været med i slipstrømmen af denne her kirke, og som holder fast. De går derind, holder hinanden i hænderne hænderne, siger en bøn, det kan også godt være, at de laver sådan noget litani, hvor de står og synger til hinanden, sådan nogle bønner. Men altså. Det er på det niveau. Vi ville godt have, at der skete et eller andet lidt Eyes Wide Shut derinde, men det gør der ikke. Det gør der ikke. jeg må skuffe dig. Jeg kan selvfølgelig ikke vide det med hele min faglige ballast, så der er ikke noget, der tyder på det.

Louise Lindblad: Irvingianerne er her endnu, det ved vi. Men det er ikke lykkedes mig at opspore nulevende medlemmer af Den Katolsk-Apostolske menighed. En journalist undersøgte menigheden i 2010, men blev mødt med en venlig afvisning. Hvor mange de er, hvad der foregår inde i kirken, eller hvorfra pengene til kirkebygningens vedligeholdelse kommer, det får jeg ikke svar på. Irvingianerne ønsker at leve i stilhed, så det gør de. Og når Jesus faktisk kommer igen, så skal menigheden nok samles i den tomme kirke. Uden at kende timen og dagen venter de. Og jeg tror godt, vi kan regne med, at de ikke venter i frygt. For man skal huske på, når al ondskab på jorden udslettes, så fødes et paradys. Hvordan ser livet efter den her verden ud?

Peder Byberg: Det har vi altså ikke rigtig nogen beskrivelser af. Ikke andet... Vi har ikke rigtig nogen kilder på det, andet end at man kan sige, at det er rimelig fedt, ikke? det er sådan rimelig fedt, forever. Der er ikke noget stress. Der er ikke noget aula. Der er ikke noget Nem-ID. Det er dejlig varmt. Vi er alle sammen glade. De her detaljerede billeder af, hvordan Paradis er, dem har vi ikke rigtig andet end at vi er oppe i himlen, og det er fedt. Til gengæld så er der rigtig mange beskrivelser, der er blevet udviklet siden hen om hvordan det er, hvis man ikke kommer i paradys, for så ryger man i kælderens til Satan, og det satangalme ikke et rart sted at være.

Louise Lindblad: Der er dog også nogle, der vil ende?

Peder Byberg: Der i den... Ja, det kommer an på... Folk har prøvet at blødgøre det her og snakke om dobbelt udgang og alle bliver frelst og sådan noget, men altså sådan helt hardcore, som jeg siger, så er der jo mange... Altså sådan som Jehovas Vidner, de regner med at der er 144.000 der skal frelses. Det er hvad der er plads til. De har sådan et tal på det. De har regnet sig frem til 144.000.

Louise Lindblad: Der er ikke mange.

Peder Byberg: Det er ikke mange. Der bliver trængsel, ikke? Og ingen ved, hvem det er. Og vi skal huske på også, at når vi snakker om det, du ved... At hvis du nu har en onkel Thormod og så din onkel Thormods kone, der står der og snakker, og hvis du nu er meget kristen, så siger hun Jamen Onkel Thormod, han er hos Gud nu. Men hvis du går rundt på kirkegården, har du så lagt mærke til, hvad der står på på rigtig mange af de her gravsten, der står: Hvil i fred. Ja? Det er fordi, at du ikke er himlen endnu. Du ligger i graven og venter på dommedag. Og så skal du rejse dig fra graven, så du hviler dig. Så i sådan en helt konkret kristen forstand, så er der ikke nogen der i himlen. Der er ikke nogen, der er kommet i himlen nu, du ligger bare i kisten og sover og venter på, at Jesus kommer tilbage. Så skal vi rejse os fra gravene, og så skal vi dømmes.

Louise Lindblad: Jeg gad så godt prøve at kunne se det her øjeblik for mig. Altså hvis nu vi sådan helt seriøst får... Altså, jeg ved ikke, om du tror på dommedag, men hvis vi helt seriøst forestiller

os, at om 5 minutter, når jeg slukker denne her optager så kommer... så går verden under. Altså hvordan? Hvordan ser de ud?

Peder Byberg: Altså. Det kommer jo an på, hvordan du tolker det. Men altså, hvis du vil have det sådan helt oldschool altså, så vil du regne med ild fra himlen. Engle vil blæse i trompeter, der vil være naturkatastrofer, der vil være krige. Der vil være stormfloder. Det vil... Hele den her klimakrise, vi har og nu vil bryde ud i full blown. Og så vil Han til sidst komme. Der vil også komme nogle engle og blæse i nogle trompeter.

Louise Lindblad: Og hvad vil der så ske, når Han kom?

Peder Byberg: Så skal fårene skilles fra bukkene, som man siger. Så er det dommedag. Så er der dem, der skal gå til venstre, der skal gå til højre, og jeg tror ikke, jeg ved det... Jeg tror ikke, vi har de store chancer. Altså, hvis det ligesom er det, der skal til. Man skal være fuldt dedikeret til projektet, og hvis vi også tage den der med, at som Jehovas Vidner har der kun er plads til 144.000. Så tror jeg sgu ikke der er plads til dig og mig. Men altså, klima... Hele det her... Altså alle de her klimakatastrofer bliver af nogle kristne helt sikkert, altså som har hvor disse dommedags forestillinger fylder meget, vil helt sikkert være: okay, nu sker det.

Fortæller: Du har lyttet til historien om dommedagssekten og den tomme kirke på Gyldenløvesgade i København. Det er jo passende at slutte sæsonen om danmarkshistorien sekter og kultur lige her ved historien om verdens endeligt. Men ligesom præsten Erik Axel og de øvrige irvignianere måtte erfare lader dommedag vente på sig, i hvert fald lidt endnu. Så, i det nye år åbnes portalen igen til fortidens mørke afkroge og okkulte fortællinger, når obscuritas vender tilbage.

Louise Lindblad: Hvis du vil have besked, når Obscuritas vender tilbage det nye år, kan du gå ind i din podcast app og trykke Følg. Obscuritas er produceret af Louise Lindblad for Nationalmuseets mediehus Vores tid med støtte fra William Demant Fonden. Redaktør er Rikke Caroline Carlsen.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Obscuritas 4:8 Dommedag er lige rundt om hjørnet](#)

Produceret af Louise Lindblad for Vores Tid